

NORSK KARRIEREVEILEDNING I MEDVIND?

Inga H. Andreassen ihon@hvl.no
Høgskulen på Vestlandet - Western Norway University of Applied Sciences

OLE KJØFFENHØI

Inga H. Andreassen - ihon@hvl.no

HELSEDIREKTØRENS ÅRSTALE 2017

- Ungdommer: Økende grad av stress, for lite søvn, mange har psykiske symptomer og lavt selvbilde.
- 13 046 uføre mellom 20 og 29 år
 - Tallet er doblet de ti siste årene. Den raskest voksende gruppen uføre er unge under 30 år med psykiske vansker. Blant uføre under 39 år skyldes nesten 60 prosent psykiske lidelser og adferdsforstyrrelser.
 - Dette er svært bekymringsfullt, det representerer tapte muligheter og mye unødvendige lidelse for enkeltmennesker. Det er avgjørende for samfunnsutviklingen, bærekraften og produktiviteten at flere sektorer også har god helse som mål. **Løsningen ligger ikke i reparasjon i helsesektoren, den ligger i å forebygge. Da vet vi at skole, arbeid og økonomi er avgjørende faktorer**, sier helsedirektøren.

Inga H. Andreassen - ihon@hvl.no

UTFORDRINGER

- Norsk økonomi i omstilling – krever evne til endring hos folk i alle aldre og yrker
- Innvandring og integrering – kompetansen må utnyttes
- Fratfall og feilvalg – gode valg lønner seg for alle
- Utenforskap – behov for livslang læring og deltakelse i arbeidslivet

Inga H. Andreassen, Parallellveing

EKSPERTUTVALG 2015-16

Vurdere og anbefale hvordan et helhetlig system for livslang karriereveiledning, fysisk og på nett, bør organiseres og utvikles for å gi bedre tilgang til karriereveiledning for alle

Inga H. Andreassen, Parallellveing

UTVALGETS SITUASJONSANALYSE

Sektorvis utvikling og organisering gir utfordringer både strukturelt, økonomisk og kvalitetsmessig:

- Mangler i **tilgangen** til karriereveiledning
- Varierende **kvalitet**
- Svakheter i **samordning, forvaltning og finansiering**

Inga H. Andreassen, Parallellveing

VARIERENDE KVALITET

Ekspertutvalget foreslår et rammeverk for karriereveiledning.

Det skal bestå av

- en rammeplan for karriere læring
- et kvalitetssystem med kvalitets-kriterier og et evalueringsregime,
- en etisk plattform for tjenestene,
- kompetansestandarder for veilederne.

Veilederens kompetanse:

- For få veiledere med spesialisert utdanning innen karriereveiledning
- Ingen krav til kompetanse for å jobbe som karriereveileder eller skolerådgiver
- Ingen krav til kompetanse for lærere som underviser i karriereveiledningsfag (som faget utdanningsvalg)
- For dårlig utdanningsstilbud - både gradsstudier og etter- og videreutdanning, og på lærerutdanningene

Inga H. Andreasen - Paratliv.no

NORSKE KARRIEREVEILEDER-UTDANNINGER

Videreutdanning, deltid, inntil 60 stp.
Betalings- og oppdragstudier

Master i karriereveiledning, heltid og deltid, 120 stp.

Master i rådgivningsvitenskap, 120 stp.
Karrierådgiving 7,5 stp.

Høgskolen på Vestlandet, Bergen

Inga H. Andreasen - Paratliv.no

NASJONAL KOMPETANSEPOLITISK STRATEGI 2017-2021

Tre hovedsatsingsområder

1. Gode valg for den enkelte og for samfunnet
 - Bedre forståelse og formidling av kompetansebehov
 - Karriereveiledningstjenestene må videreutvikles
 - Styrke samarbeidet mellom utdanning og arbeidsliv for økt kvalitet og relevans
2. Læring i arbeidslivet og god bruk av kompetanse
3. Styrke kompetansen til voksne med svak tilknytning til arbeidslivet

Inga H. Andreasen - Paratliv.no

SENTRALE GREP

- **Utdanning.no** (fra 2003)
- **Veilederforum.no** (2013) – en nettsjurs for karriereveiledere
- **Nasjonal enhet for karriereveiledning** (2011)
 - Mål: å øke tilgangen til tjenestene, styrke kvaliteten i karriereveiledningen og bidra til likeverdige tilbud for unge og voksne i alle livsfaser.
 - Utvikler og koordinerer karriereveiledningsfeltet ☺
- **Fylkesvise partnerskap for karriereveiledning** (2004) skal inkludere flest mulig av de aktørene som er involvert i karriereveiledning lokalt.

Utdanningsdirektoratet (Skolverket)

Ingrid H. Andreassen, Paratthvina

EN DEL AV HELHETEN

Karriereveiledning er høyt prioritert i regjeringens arbeid med kompetansopolitikk

Ingrid H. Andreassen, Paratthvina

KARRIEREVEILEDNING I OFFENTLIG SEKTOR

- **Grunnskole og videregående skole**
- Karrieresentre
- Fagskoler og folkehøgskoler
- Universiteter og høyskoler
- NAV (tilsvaret Arbeidsformidlingen, Sosialforvaltningen og Førsäkringskassan)
- Introduksjonsprogrammet for innvandrere
- Forsvaret
- Kriminalomsorgen

Ingrid H. Andreassen, Paratthvina

LOVFESTET RETT I SKOLEN

13

Sosialpedagogisk rådgiving
Utdannings- og yrkesrådgiving

Retten til nødvendig rådgiving inneber at eleven skal kunne få informasjon, rettleiing, oppfølging og hjelp til å finne seg til rette på skolen og ta avgjerd i tilknytning til framtidige yrkes- og utdanningsval.
Rådgivinga kan vere både individuell og gruppevis.

Egne karrierelæringsfag:

Ungdomsskole	Utdanningsvalg	Obligatorisk
	Arbeidslivsfag	Valgfag
Videregående skole	Yrkesfaglig fordypning	For elever på yrkesfag

Inga H. Andreassen, Paratliv.no

VEJLEDERE (RÅDGIVERE) I SKOLEN

14

Kompetanse
Identitet
Nettverk
Faglig utvikling

Foto: Evbakken videregående skole

Inga H. Andreassen, Paratliv.no

UTDANNINGSVALG PÅ UNGDOMSTRINNET

15

- Et nytt fag foreslått i 2003, skulle erstatte valgfagene. Idealistiske intensjoner med faget. Skolene oppmuntret til å gjøre forsøk med faget fra 2004.
- Innført som et obligatorisk fag for alle ungdomsskoleelever i 2008, med egen læreplan og et bestemt timetall.
- Forskning viste veldig ujevne resultater og til dels store mangler i gjennomføringen. Departementet erklærte i 2013 at de ville:

- Utvikle **ny læreplan** i faget
- Utarbeide en **lærerveiledning** for faget
- Vurdere **kompetanseutvikling** for lærere

Inga H. Andreassen, Paratliv.no

OG SÅ...

✓ Ny læreplan vedtatt 2015

- «...for å tydeliggjøre fagets egenart og gi elevene bedre innsikt i arbeidsliv og krav til utdanning, herunder kjønnsutradisjonelle fag- og yrkesvalg»
- Høringsrunde med meget stor oppslutning. Lærere imot karakterer, andre med.
- Tre hovedområder med kompetanse mål:
 - Personlige valg
 - Utdanning og yrker
 - Arbeid

✓ Lærerveiledning utviklet og publisert, knyttes tett opp mot læreplanen

✓ Kompetanseutvikling for lærere ...?

Ingrid, Andreasen, Paréllvino

Faget utdanningsvalg skal bidra til at elevene oppnår **kompetanse** å treffe karrierevalg som er basert på elevenes ønsker og forutsetninger. Faget skal bidra til å gi elevene en forståelse for betydningen av utdanning, arbeidsdeltakelse og livslang læring. Faget skal gi kunnskaper om hva forskjellige utdanningsveier kan føre fram til, og gi innsikt i et arbeidsmarked i ending.

Opplæringen skal gi elevene kompetanse i å ta valg og å kunne se sine interesser i sammenheng med muligheter og krav i utdanningssystemet og arbeidslivet. I opplæringen skal elevene bli mer bevisste på kjønnsperspektivet i utdanning og yrker. Elevene skal kjenne til ulike sider ved sine egne valg og forstå hva som påvirker egen karriere.

Utdanningsvalg er et fag hvor aktivitetene kan foregå på andre læringsarenaer enn skolen. Faget skal bidra til å styrke samarbeidet mellom ungdomstrinn og videregående opplæring og mellom ungdomstrinn og lokalt arbeidsliv. Utdanningsvalg skal bidra til at elevene får prøve ut og bli bevisste på egne interesser. Sammen med veiledning gitt av skolens rådgivning skal faget utdanningsvalg legge til rette for kunnskapsbaserte valg av utdanning og yrke.

Ingrid, Andreasen, Paréllvino

VEILEDNING I UTDANNINGSVALG

Innledning

Fagets egenart

Om formål, hovedområder, ses i sammenheng

Praktisk gjennomføring

Organisering, samarbeid, utprøving, dokumentasjon, vurdering

Eksempler på undervisningsopplegg

Videregående opplæring

Jobbskygging i bedrift

Kjønnsperspektiver i utdanningsvalg

CV, søknad og intervju – tverrfaglig arbeid

Nettsteder for elever og lærere i utdanningsvalg

Ingrid, Andreasen, Paréllvino

19 EKSEMPLENE I VEILEDNINGEN

Tema

- Videregående opplæring
- Jobbskygging i bedrift
- Kjønnspektiver i utdanningsvalg
- CV, søknad og intervju- /verfaglig arbeid

Kompetansemål

Fra ett eller flere hovedområder, fra andre fag

Læringsmål

- Gjennomføring
- Vurdering
- Oppsummering

Eksempler på didaktiske opplegg med utgangspunkt i læreplanen

Ingvilt, Andreasen, Parfittvino

20 I UJEVN TAKT

- Stadig flere skoler knytter undervisningen og utprøving i arbeidslivet bedre sammen
- Fortsatt skoler som nedprioriterer faget

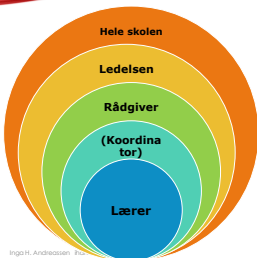
- Utdanning.no utvikles jevnt og trutt med tanke på elever, lærere og foreldre i utdanningsvalg
- Arbeidsgiverorganisasjoner viser reell interesse for samarbeid i faget
- Ingen krav til fagkompetanse hos lærerne, faget er ikke en del av lærerutdanningene
- Meget få muligheter for lærere til å ta utdanning i faget
- Gode læremidler er en mangelvare

Ka vil DU bli?
- utvalg i faget undervisningsvalg

Ingvilt, Andreasen, Parfittvino

21 ANSVARSFORDELING OG SAMARBEID

Alle roller beskrevet i veiledningsheftet

Samarbeid med foreldre og eksterne (videregående skoler, bedrifter, andre)

Ingvilt, Andreasen, Parfittvino

VIKTIGE HENDELSER FRA 2000

- 2002/03 OECD-rapport, -Lansering av departementets nettportal med informasjon om utdanning og arbeid (utdanning.no)
- 2008 Utdanningsvalg – nytt obligatorisk fag i ungdomsskolen
- 2009 Forskrift om elevers rett til rådgiving
- 2009 Anbefalt kompetanse for skolerådgivere
- 2009-12 Dep. arrangerer videreutdanninger i rådgiving, 60 stp.
- 2012-16 Ordningen videreføres, men reduseres. Reduseres ytterligere 2016
- 2011 Nasjonal enhet for karriereveiledning etablert
- 2014 Masterutdanning i karriereveiledning etablert
- 2015 Ny læreplan i faget utdanningsvalg og veiledningshefte for lærere i faget
- 2016 NOU 2016:7 Norge i omstilling – karriereveiledning for individ og samfunn
- 2017 Midler til utvikling av digital karriereveiledningstjeneste for hele landet
- 20xx? Nasjonalt kvalitetsrammeverk for livslang karriereveiledning:
 - en rammeplan for karrierelæring,
 - et kvalitetssystem med kvalitetskriterier og et evalueringsregime,
 - en etisk plattform for tjenestene,
 - kompetanstandarder for veilederne.

Ingrid, Andreasen, Parthivina

23

1. Samarbeid
2. Samarbeid
3. Samarbeid
4. Samarbeid
5. Samarbeid

Ingrid, Andreasen, Parthivina
